Rapporter från Språkrådet 20

Arabiska i Göteborgs språkliga landskap

Institutet för
språk och
folkminnen

Arabiska i Göteborgs språkliga landskap

Rapporter från Språkrådet 20

Författare: Anna Aharon och Maria Löfdahl
Foto, inkl. omslagsbild: Anna Aharon

© Institutet för språk och folkminnen, 2022

Språkrådet
Institutet för språk och folkminnen
Box 20057
104 60 Stockholm
www.isof.se

ISBN: 978-91-86959-88-3

Permanentlänk:
http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:sprakochfolkminnen:diva-2508

Omslag och sättning: Taberg Media Group, Taberg 2022

Arabiska i Göteborgs språkliga landskap

Anna Aharon
Maria Löfdahl

Utgiven av Språkrådet, Institutet för språk och folkminnen, 2022

Förord

Vi omges dagligen av språk, både talat och skrivet. Ofta tänker vi inte ens på det, men språken omkring oss påverkar alla oss som lever och interagerar i samhället. Språken har inte bara en kommunikativ funktion utan även en symbolisk sådan, eftersom ett språks närvaro i det offentliga rummet bekräftar talarnas plats i samhället. Eftersom Sverige inte för någon statistik över talade språk är vår kunskap idag något begränsad vad gäller vilka språk som talas var, av vem och i vilka situationer.

Institutet för språk och folkminnen har regeringens uppdrag att följa utvecklingen av språksituationen i Sverige och denna rapport är ett led i detta uppdrag. Den är även en del av forskningsprojekt Språkets roll i segregations- och gentrifieringsprocesser: Språkliga landskap i Göteborg, som är ett samverkansprojekt mellan institutet och Göteborgs universitet. Den här undersökningen är begränsad till Göteborg, men resultatet kan sannolikt betraktas som representativt för andra större svenska städer. Undersökningen är utförd av Anna Aharon och handledd av Maria Löfdahl och rapporten är tillkommen inom ramen för den verksamhet som bedrivs på Avdelningen för arkiv och forskning i Göteborg.

Den här skriften handlar om arabiska, som är det näst största språket i Sverige, efter svenska. Var är arabiskan mest synlig: i vilka områden och inom vilka verksamheter? Varför väljer man arabiska, vilka faktorer inverkar på ett sådant språkval?

Sofia Tingsell
tf chef för Språkrådet
Institutet för språk och folkminnen

Innehåll

Förord 3

1. Bakgrund..... 5
   1.1 Inledning.....5
   1.2 Den vetenskapliga utgångspunkten 5
   1.3 Varför undersöka arabiska i Göteborgs språkliga landskap?.....6

2. Metod och material..... 7
   2.1 Undersökningen av Angered centrum, Friskväderstorget, Kortedala torg och Olskroken.....7
   2.2 Undersökningen av Gamlestaden och Tynnered 8

3. Resultat 10
   3.1 Var finns de arabiska texterna?.....10
   3.2 Hur samhällsaktörer använder arabiska 14
   3.3 Hur privata och kommersiella aktörer använder arabiska 16
   3.4 Endast arabiska och arabiska i kombination med andra språk 18
   3.5 Vad står det på de olika språken? 21
   3.6 Ämnen som behandlas i texterna.....22
   3.7 Språkliga kontaktzoner.....26
   3.8 Arabiska som statusmarkör.....27
   3.9 Grad av permanenthet 28

4. Diskussion 30

Referenser..... 32

1

Bakgrund

1.1 Inledning

Denna rapport syftar till att kartlägga arabiskans synlighet i Göteborg. Undersökningen utgår från frågan var i staden arabiska texter finns och i vilka funktioner arabiska används.

År 2019 gav institutet ut rapporten *Svenskan är den fasta inredningen* (Bylin & Spetz 2019) med syfte att kartlägga språksituationen i Sverige. Genom att undersöka vilka språk som förekommer på vårdcentraler och bibliotek på 11 orter i landet ger rapporten en inblick i hur flerspråkighet synliggörs i offentliga miljöer i Sverige. Rapporten visar att:

1. Svenska dominerar
2. Engelska är ett komplement till svenskan
3. De nationella minoritetsspråken och övriga minoritetsspråk/immigrantspråk har låg synlighet i offentliga miljöer
4. I de fall de nationella minoritetsspråken används har de snarare en symbolisk än en kommunikativ funktion
5. Om de nationella minoritetsspråken eller övriga minoritetsspråk/immigrantspråk används är det framför allt i korta textstycken i mångspråkiga tidsbegränsade informationskampanjer, framför allt på platser avsedda för allmän information
6. Arabiska sticker ut något jämfört med övriga minoritetsspråk, eftersom det i ett fåtal fall används i kommunikativa situationer som komplement till svenska och engelska.

1.2 Den vetenskapliga utgångspunkten

Den metod som använts i denna undersökning utgår från ett forskningsfält som kallas språkliga landskap. Vi omges dagligen av olika typer av skriftliga budskap med olika avsändare och olika tänkta mottagare. Genom att studera dessa texter och placera dem i en samhällelig kontext kan de bidra till förståelse av aspekter av samhället med utgångspunkt i de aktörer som författat texterna och de läsare de vänder sig till. En grundläggande tanke vid studier av språkliga landskap är att belysa relationen mellan språk och samhälle och att ta hänsyn till politiska, sociala och ekonomiska sammanhang där detta samspel äger rum: *"the economic and political reorderings of post-industrial or advanced capitalism, intense patterns of human mobility, the mediatization of social life, and transnational flows of information, ideas and ideologies"* (Jaworski & Thurlow 2010:1). Det innebär att det språkliga landskapet är tätt förbundet med skapande och omskapande av identiteter på olika nivåer, sociala ordningar och maktstrukturer. Det offentliga rummet betraktas närmast som en scen där det samhälleliga livet äger rum och rummet skapas av aktörer, det vill säga alla oss som lever i samhället, som utövar sociala handlingar (Ben-Rafael et al. 2010). Centrala frågor inom studier av språkliga landskap har i flera sammanhang (se Backhaus 2007:54) sammanfattats genom de tre frågorna: av vem är det språkliga

uttrycket skapat, för vem är det skapat och hur ser funktionerna ut för de olika språkliga uttrycken. Den språkliga produktionen har alltså en dubbel dimension. Den är både informativ och symbolisk. Det språkliga landskapet kan sägas ha två huvudsakliga funktioner: *en informativ eller kommunikativ och en symbolisk* (Landry & Bourhi 1997). Ofta har man inom forskningsfältet studerat flerspråkiga miljöer med utgångspunkt i tanken att ett språks synlighet i offentliga rum säger något om dess talares vitalitet och maktposition i samhället.

1.3 Varför undersöka arabiska i Göteborgs språkliga landskap?

Medan undersökningen av Bylin & Spetz studerat förekomst av alla språk i ett fåtal utvalda offentliga miljöer fokuserar denna undersökning istället endast på arabiska och dess förekomst i olika typer av offentliga miljöer.

Arabiska kan å ena sidan betraktas som representativt för ett invandrat språk i Sverige med generellt låg synlighet, samtidigt som det idag antas vara Sveriges näst mest talade språk (Parkvall 2019). År 2019 var drygt 5 procent av göteborgarna födda i ett land där arabiskan är det dominerande språket. En fingervisning om språkets livskraft i Göteborg är högt deltagande i modersmålsundervisningen och att arabiskan i biblioteksbeståndet, enligt Göteborgs stadsbibliotek, har flest antal titlar av alla minoritetsspråk. Såsom visades av Bylin och Spetz (2019) har dock arabiskan och andra minoritetsspråk generellt låg synlighet i det offentliga rummet. Ofta återfinns arabiska i korta texter som en del i informationskampanjer där flera minoritetsspråk är representerade. Ibland är arabiska osynligt även här, men arabiskans synlighet är generellt högre än för övriga minoritetsspråk.

Sannolika förklaringar till arabiskans relativt sett höga synlighet kan vara det både globalt och lokalt stora antalet talare, att arabiskan har kontaktytor mot andra minoritetsspråk i Sverige och att språket ibland fungerar som lingua franca. Arabiskan anses av både invånare i arabisktalande länder och i deras grannländer vara ett kulturellt viktigt språk, och arabiskan är ett centralt språk inom islam. Vidare betraktas arabiska som ett högstatusspråk bland många andra minoritetsspråkstalare i Sverige. Samtidigt visar svar från frågelistan *Språk och plats* (distribuerad av Isof och besvarad av meddelare i olika åldersgrupper spridda över landet) att attityden till arabiskan bland majoritetsbefolkningen i Sverige ofta är negativ, jämfört med attityden till andra minoritetsspråk. Arabiskans höga synlighet i Göteborg beror sannolikt även på den stora kontinuerliga invandringen från arabisktalande länder under de senaste tjugo åren.

2

Metod och material

I denna undersökning fokuseras enbart på arabiska texter, och undersökningsområdet är begränsat till Göteborg. Utöver vårdcentraler, skolor och bibliotek har offentliga miljöer såsom gator och torg undersökts. I dessa offentliga miljöer har fler samhällsaktörer inkluderats. Entréer, skyltning och i vissa fall insidan av verksamheter i offentliga miljöer har studerats. I samma offentliga miljöer har även privata och kommersiella aktörer, såsom mindre och större företag och föreningar, studerats.

Denna rapport bygger på resultatet av två olika undersökningar av arabisk text i det språkliga landskapet i Göteborg. Undersökningarna har gjorts med ett års mellanrum. Datainsamlingen till den första undersökningen genomfördes under våren 2021 på fyra mindre platser i staden: Angered centrum, Kortedala torg, Friskväderstorget och Olskroken (Aharon 2021). Datainsamlingen för den andra undersökningen gjordes under våren 2022 i två större områden: Tynnered och Gamlestaden. Områdena har valts ut för att ge en representativ bild av Göteborg.

Alla arabiska textfynd har fotograferats och analyserats. Utöver det har fältanteckningar gjorts vid varje undersökningstillfälle. Alla typer av textunderlag har inkluderats. Det innebär att allt ifrån mindre permanenta texter såsom handskrivna lappar, affischer, innehåll i skyltfönster, tidningar, dekaler och klistermärken, tidningsställ till tryckta texter på mer permanenta material som skyltar i plast, metall och neon i anslutning till olika verksamheter, har inkluderats i undersökningen. Även graffiti har studerats, men inga arabiska textfynd har påträffats inom denna genre.

Texterna har analyserats utifrån huruvida arabiska förekommer som ensamt språk eller i kombination med andra språk. I det senare fallet har registrerats vilka de övriga språken är samt vilken inbördes språklig hierarki som representerats på skylten. Övriga semiotiska resurser såsom illustrationer, färger och design har också dokumenterats.

Vidare har varje textfynd översatts och kategoriserats utifrån typ av avsändare/verksamhet och diskurstyp/skyltgenre. Syftet med denna kategorisering är att skapa underlag för en diskussion om vem/vilka som använder arabisk text på olika platser och områden, vad man vill kommunicera samt vem som är den tänkta mottagaren. Materialet ger underlag för diskussion om varför arabisk text förekommer mer på vissa platser och i vissa delområden än andra, och vilka faktorer som påverkar förekomsten av arabiska på de undersökta platserna och områdena.

Det som skiljer de två undersökningarna åt är främst storleken på och urvalsmetoden för de undersökta platserna och områdena.

2.1 Undersökningen av Angered centrum, Friskväderstorget, Kortedala torg och Olskroken

I den första undersökningen av synlig arabiska i Göteborg valdes fyra mindre områden ut utifrån befintlig statistik. Undersökningsområdena är val-

da utifrån högst respektive lägst antal folkbokförda invånare som är födda i eller har en eller två föräldrar födda i ett land som i huvudsak domineras av arabiska.

Tre av de undersökta platserna (Angered centrum, Kortedala torg och Friskväderstorget) valdes ut eftersom de fungerar som nyckelpunkter i de områdena som har högst antal förmodat arabisktalande i staden (Statistiska centralbyrån 2021). Den fjärde undersökta platsen (Olskroken) valdes för att representera ett område med lågt antal förmodade arabisktalande invånare och även denna fungerar som nyckelpunkt.

I den första undersökningen användes en snävare definition av begreppen *arabiska textfynd* och *offentliga rum*. I begreppet *arabiska textfynd* inkluderades endast arabiska ord och texter skrivna med arabisk skrift. Med offentliga rum avsågs endast gator och torg samt fasader, skyltfönster och entrédörrar till offentliga och privata verksamheter synliga ifrån gatan. Här undersöktes endast 150 meter på varje undersökt plats, och det totala antalet arabiska textfynd från alla fyra mindre platser var cirka 50 stycken.

2.2 Undersökningen av Gamlestaden och Tynnered

I den andra undersökningen valdes två större områden (Gamlestaden och Tynnered) utifrån andra kriterier. Dessa områden är statistiskt jämförbara utifrån geografisk storlek, invånarmängd och antal förmodat arabisktalande, men de skiljer sig åt bland annat avseende vilka verksamheter som finns i de respektive områdena. I Gamlestaden finns vid sidan av flerfamiljshus i landshövdingstil många verksamheter av typen industri, import och export samt många kommersiella mindre verksamheter och religiösa föreningar. Tynnered är däremot i högre grad enbart ett bostadsområde dominerat av flerfamiljshus och torget rymmer ganska få kommersiella verksamheter förutom en stor Hemköpsbutik. Däremot finns en vårdcentral, familjecentral, apotek och en nybyggd kyrka. Det som var centralt vid jämförelsen av dessa två områden var hur mycket själva typen av område påverkar det språkliga landskapet däri.

Eftersom den andra undersökningen av de två större områdena gjordes vid senare tillfälle och i en delvis annorlunda vetenskaplig kontext vidgades definitionen av arabiska textfynd till att omfatta arabiska i tre olika kategorier. Den första kategorin är arabiska ord och texter skrivna med arabisk skrift. Den andra är arabiska ord och texter skrivna med latinsk skrift. Det tredje kategorin är ord och texter på andra språk än arabiska (i detta fall persiska och kurdiska) men skrivna med arabisk skrift. Denna kategori omfattar alltså texter som kan uppfattas som arabiska av personer som inte själva talar eller läser arabiska, persiska och/eller kurdiska och därigenom påverkar upplevelsen av det språkliga landskapet. Definitionen vidgades för att kunna inkludera dessa olika varianter både av arabiska och ord och texter på andra språk skrivna med arabisk skrift som uppträder inom så kallade språkliga kontaktzoner, det vill säga texter där olika språk och skriftsystem möts och förekommer tillsammans (om kontaktzoner se vidare Louise Pratt 1991). Pratt beskriver sådana kontaktzoner som sociala arenor där kulturer och språk möts och (ofta asymmetriska) maktrelationer manifesteras, kollidera och förhandlas och omförhandlas.

Även begreppet *offentliga rum* utvidgades i denna undersökning. Utöver gator och torg inkluderas även parkeringsytor, hållplatser för kollektivtrafik, öppna industri- och fabriksområden, skolgårdar samt skyltfönster, entrédörrar och husfasader. Även halvoffentliga utrymmen inomhus undersöktes. Exempel på sådana utrymmen är trapphus till och öppna utrymmen inuti vårdcentraler och bibliotek, samt öppna trapphus till föreningar eller andra verksamheter och inomhusarkader.

I samband med dokumentationsarbetet registrerades även i vilken utsträckning talad arabiska hördes.

I Gamlestaden och Tynnered undersöktes alltså ett större område och det totala antalet textfynd från dessa två områden är ca 200 stycken.

Figur 1. Arabiska skriven med med arabisk skrift. Texten betyder ’(maträtten) shawarma – halaal’.

Figur 3. Ovanför pilen syns persiska skriven med arabisk skrift. Texten har samma betydelse som den svenska texten *dra åt höger*

Figur 2. Arabiska skriven med latinsk skrift. *Dahab* betyder ’guld’.

3

Resultat

3.1 Var finns de arabiska texterna?

Materialet visar några tydliga tendenser för var arabiska förekommer och hur arabiska texter används i Göteborg. Det handlar framför allt om vilka verksamheter som använder arabiska i sin kommunikation, vilken typ av texter som innehåller arabiska, hur pass permanenta dessa texter är och i vilken mån arabiska kombineras med andra språk.

I området Olskroken påträffades inga arabiska texter alls, och sannolikt är detta representativt för stora delar av Göteborg. Arabiska texter förekommer framförallt i vissa av stadens områden. Av de undersökta områdena är det i området Gamlestaden flest arabiska texter påträffas. I områden med många arabiska texter, såsom Gamlestaden, är de arabiska texterna inte heller jämnt fördelade. Inom vissa delområden i Gamlestaden saknas de helt, i andra förekommer de mycket frekvent. Inom Gamlestaden finns de flesta arabiska texterna i delområdet Bellevue, ett område som präglas av religiösa föreningar och små butiker, i området runt Artillerigatan som är ett område som präglas av små kommersiella verksamheter samt i Partihallarna som är ett handelsområde med i första hand grossistverksamhet. I de delområden inom Gamlestaden som innehåller få arabiska texter finns den arabiska som påträffas istället främst inom verksamheter som har regionen eller kommunen som huvudman, till exempel vårdinrättningar och apotek.

TABELL 1. TYP AV AVSÄNDARE OCH VERKSAMHETER*

Typ av avsändare	
Privat företag, varav:	155
Mindre företag	144
Större företag**	11
Kommun/region/stat	59
Organisation/förening	29
Typ av verksamhet	
Butik som säljer mat/sötsaker	57
Restaurang/snabbmat	49
Övriga butiker för varor- och tjänster***	60
Vårdinrättningar/apotek	24
Bibliotek/skola	10
Övriga samhällsinrättningar****	14
Religiös förening	16
Kulturförening	13

*Tabellen visar vem som är avsändare till samtliga arabiska textfynd ifrån alla undersökta områdena och i vilken typ av verksamheter dessa textfynd finns.
** inkl. privata apotek och vårdinrättningar
*** främst inom teknik, elektronik och div reparationer
**** t.ex. Folkhälsomyndigheten och social- och stadsdelskontor

Totalt fotograferades och analyserades ca 250 arabiska textfynd hos ca 100 olika verksamheter.

TABELL 2. ARABISKA TEXTFYND I NÅGRA AV DE UNDERSÖKTA OMRÅDENA*	Olskroken	Tynnered	Partihallarna (i Gamle-staden)	Bellevue (i Gamle-staden)
Typ av avsändare				
Privat företag, varav:	0	8	19	50
Mindre	0	6	19	50
Större**	0	2	0	0
Kommun/region/stat	0	15	0	2
Organisation/förening	0	0	3	16
Antal arabiska textfynd	**0**	**23**	**22**	**68**
Typ av verksamhet				
Mat- och sötsaksrelaterad butik	0	5	15	22
Restaurang/snabbmat	0	0	0	14
Övriga butiker för varor- och tjänster ***	0	2	4	15
Vårdinrättningar/apotek	0	11	0	0
Bibliotek/skola	0	2	0	0
Övriga samhällsinrättningar ****	0	3	0	0
Religiös förening	0	0	0	16
Kulturförening	0	0	3	0
Antal verksamheter med arabiska textfynd	**0**	**11**	**11**	**21**

*Tabellen visar genom exempel från några av de undersökta områdena i vilka områden arabiska förekommer mest respektive minst, och hur arabiska fördelar sig inom olika verksamhetstyper i dessa områden.
** inkl. privata apotek och vårdinrättningar
*** främst inom teknik, elektronik och diverse reparationer
**** t.ex. Folkhälsomyndigheten och social- och stadsdelskontor

Figur 4. Skyltarna till en moské och en mindre kommersiell verksamhet i Bellevue, ett område med hög synlighet av arabiska texter. Moskén Islamiska sunnicentret överst på bilden har en stor, väl synlig upplyst permanent skylt med svenska överordnat och arabiska underordnat. Matt- och inredningsbutiken Liljan mattor nederst på bilden har flera skyltar som gör reklam för butikens varor både på arabiska och svenska.

Figur 5. Skyltningen till en mindre restaurang på Artillerigatan, en gata med hög synlighet av arabiska texter. Restaurangnamnet *Yamall al sham* (en känd syrisk sång) betyder ungefär 'Levantens storhet/skönhet'. Skyltningen rymmer arabisk text både med arabisk och latinsk skrift. Den arabiska texten står både i över-, under- och likställd position i relation till svenska. På skyltarna ges delvis olika information på de båda språken.

Figur 6. Texter hos en regional vårdinrättning i ett område med låg synlighet av arabiska texter. Texterna finns på provisoriskt uppsatta lappar och är på arabiska och flera s.k. "språk i flock", med i princip samma information på de olika språken. Budskapet är att stanna hemma vid tecken på covid-19.

Efter Gamlestaden påträffades flest textfynd i områdena Angered centrum, Kortedala och Tynnered. I dessa områden förekommer arabiska framförallt hos kommunala och regionala aktörer såsom vård- och andra samhällsinrättningar. Hos dessa aktörer förekommer arabiskan nästan aldrig ensamt utan tillsammans med andra invandrade språk, så kallade språk i flock, se nedan. Resultatet visar också att antalet textfynd korrelerar relativt väl med antalet invånare med koppling till länder som i huvudsak domineras av arabiska i de respektive områdena.

Vidare visar undersökningen att i de områden där det finns få arabiska texter förekommer de som finns framförallt hos samhällsaktörer såsom vårdinrättningar. I områden med många arabiska texter påträffas dessa däremot framförallt hos mindre kommersiella verksamheter, till exempel butiker. Platser och delområden med högre närvaro av arabiska i skrift och tal är geografiskt tydligt avgränsade från områden med färre inslag av arabiska. I områden som redan har hög arabisk närvaro tycks det språkliga landskapet uppmuntra till att ytterligare verksamheter med arabisk skyltning etablerar sig, eftersom området redan besöks av arabisktalande som ofta är en målgrupp för de arabiska kommersiella verksamheterna.

3.2 Hur samhällsaktörer använder arabiska

I verksamheter som vårdinrättningar, bibliotek och apotek återfinns texter på arabiska som ett bland flera andra språk, i princip alltid i underordnad position i relation till svenska eller engelska. Arabiska förekommer oftast i grupper tillsammans med andra minoritetsspråk (s.k. språk i flock, Bylin & Spetz 2019), och texterna ingår ofta i tillfälliga informationskampanjer som är placerade på entrédörrar eller andra platser särskilt avsedda för samhällsinformation. Detta stämmer väl överens med Bylin & Spetzs (2019) iakttagelser.

Arabiska förekommer ofta tillsammans med somaliska, kurdiska och persiska. Ibland förekommer det tillsammans med andra större immigrantspråk, de nationella minoritetsspråken, europeiska högstatusspråk samt språk som kan uppfattas som godtyckligt valda eftersom antalet talare av språken i

Figur 7. Hur samhällsaktörer, såsom vårdinrättningar, bibliotek och socialkontor, använder arabiska tillsammans med många andra språk på platser avsedda för information. Texterna på de olika språken innehåller samma information och ingår i tillfälliga informationskampanjer om covid-19, våld i hemmet och högläsning för barn.

områdena är få, såsom ryska och japanska. Texterna är ofta skrivna på mindre permanenta underlag såsom papperslappar, provisoriskt uppsatta med tejp eller liknande och placerade på anslagstavlor el. dyl. där tillfälliga informationskampanjer återfinns.

De ämnen som behandlas är ofta relaterade till covid-19, och texterna innehåller ofta uppmaningar om att stanna hemma eller att testa sig om man känner sig sjuk, att vaccinera sig eller att använda munskydd vid vårdbesök. Vidare används arabiska i informationskampanjer om exempelvis stöd till våldsutsatta kvinnor eller kampanjer om högläsning för barn.

Här har språket primärt en informativ funktion, och utformningen är standardiserad och betydelseinnehållet på de olika språken är i huvudsak det samma. Ofta återkommer samma, eller nästan likadana, informationstexter i olika områden i staden inom kommunala, regionala eller statliga verksamheter. Denna typ av textfynd återfinns ofta i områden eller på platser som har låg arabisk närvaro i övrigt. Vilka språk som representeras avgörs i regel på regional nivå. Ibland avgör den enskilda vårdinrättningen om något ytterligare språk bör finnas med, eller om någon speciell information bör föras fram på något språk.

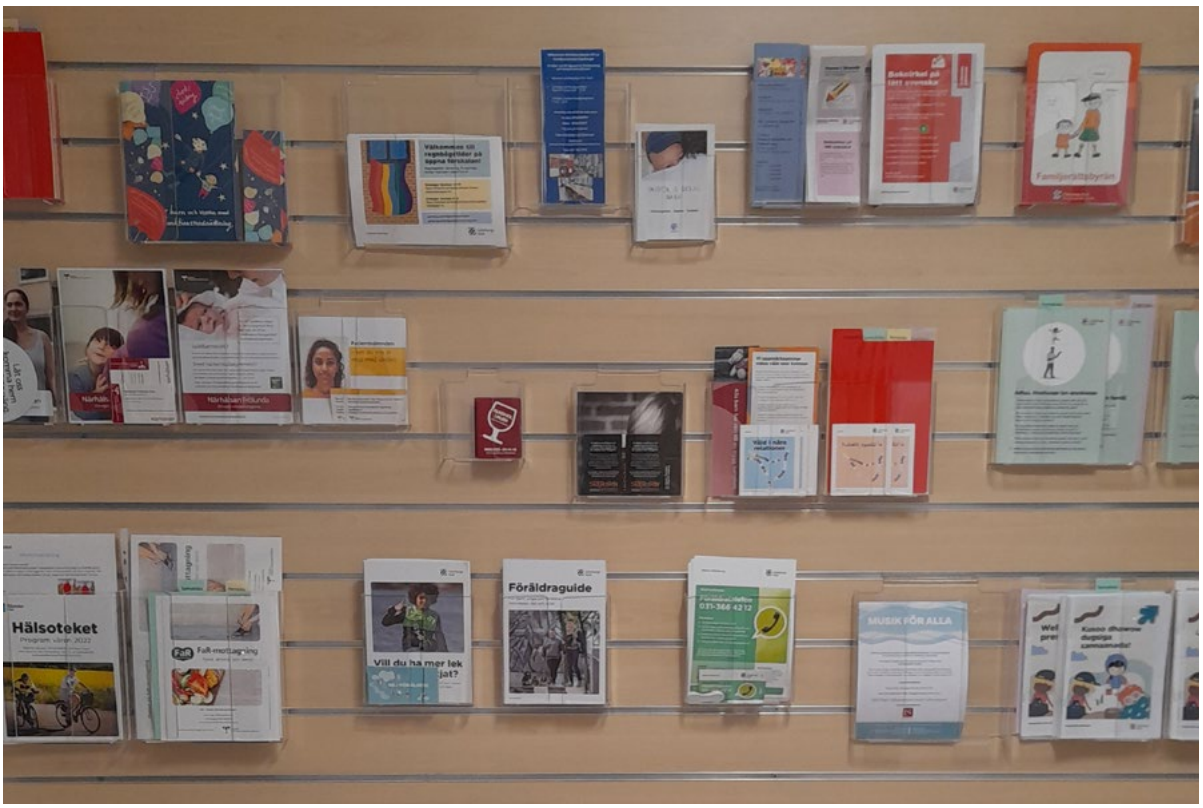

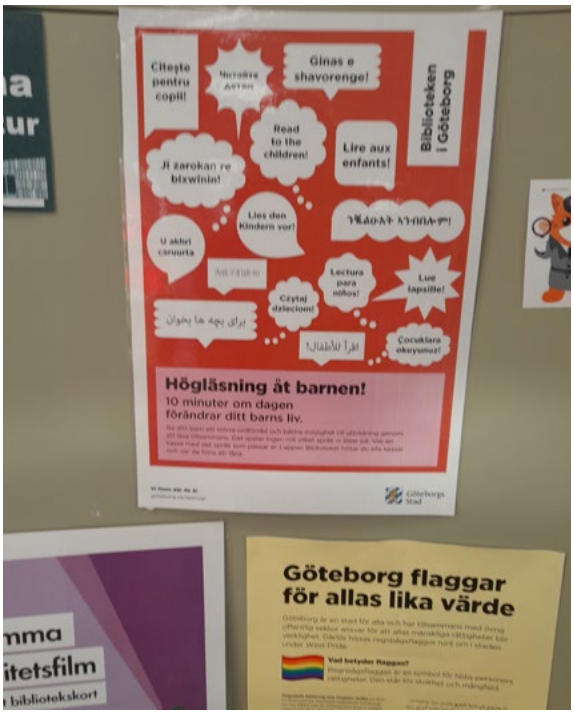

Figur 8–10. Hur samhällsaktörer, såsom vårdinrättningar, bibliotek och socialkontor, använder arabiska tillsammans med många andra språk på platser avsedda för information. Texterna på de olika språken innehåller samma information och ingår i tillfälliga informationskampanjer om covid-19, våld i hemmet och högläsning för barn.

3.3 Hur privata och kommersiella aktörer använder arabiska

Även privata och kommersiella aktörer använder arabiska, och det är inom denna verksamhetstyp man finner den stora mängden och den största variationen av synlig arabiska. Exempel på verksamheter inom denna kategori är lager, mindre butiker och företag, restauranger, verkstäder och föreningar. Här är texterna mindre standardiserade än de texter som återfinns hos de kommunala, regionala och statliga aktörerna. Texterna varierar i längd och kan innehålla besöksinformation, vara reklam placerad på entrédörrar, i skyltfönster eller utgöra övrig skyltning och uppvisar stor variation i hur texten är utformad, vilka ämnen som behandlas och vilket material texten förekommer på.

Figur 12. Arabisk text på varor i skyltfönstret till en butik på Kortedala torg som saluför skönhetsprodukter. Arabiskan kombineras med engelska och förekommer i över- och underordnad position.

Figur 11. En provisoriskt uppsatt informationstext i entré till ett varulager i Partihallarna. Texten är enbart på arabiska och uttrycker förbud mot att dricka kaffe på lagret.

Figur 13. Besöksinformation på ett klistermärke som är placerat på entrédörren till en tobaksbutik i Partihallarna. Den arabiska texten betyder ’tryck’. Arabiskan står i överordnad position och svenskan i underordnad.

Figur 14. Hur arabiska kombineras med och är överordnad engelska på skylten till en sötsaksbutik i Angered centrum. Bilden visar även hur arabiska kombineras med och är överordnad svenska på varor i skyltningen. Det till arabiska inlånade ordet *arabesq* står överst på skylten med arabisk skrift och under med latinsk skrift.

3.4 Endast arabiska och arabiska i kombination med andra språk

Bland dessa privata och kommersiella aktörer innehåller en del textfynd endast arabiska, men det vanligaste är att arabiska kombineras med andra språk. Det kombineras ofta med svenska och engelska, men förekommer också ofta tillsammans med andra minoritetsspråk, framförallt somaliska, kurdiska och persiska som alla är språk med kulturella, kommersiella, geografiska och/eller religiösa kopplingar till arabiska och den arabisktalande världen. Kombinationer med en mängd andra språk, såsom är vanligt när samhällsaktörer använder arabiska, förekommer inte i textfynden bland privata aktörer.

Samtliga bilder är exempel på hur privata och kommersiella aktörer på olika sätt använder arabiska i sin skyltning. Här blir användningen av arabiska en röst från den arabisktalande verksamhetsinnehavaren som är förankrad i området. Det är också till stor del i anslutning till dessa verksamheter talad arabiska hörs.

Figur 15. Arabiska texter i skyltningen till teknik- och elektronikbutiken Tamim på Artillerigatan. Texterna gör reklam för varor och tjänster som saluförs. Arabiska och svenska blandas på stor upplyst skylt högst upp på bilden, på dekalen under och på den irakiska flaggan i skyltfönstret (till höger i bild).

Figur 16. En skylt i anslutning till en matvagn i området Bellevue. Texten är endast på arabiska och där står ‘falafel’ och ‘irakiskt bröd’.

Figur 17. Skylten till en snabbmatsrestaurang på Artillerigatan. Texten är endast på arabiska och betyder ‘Tusen och en natt, aptitliga libanesiska mackor/sandwichar’.

Figur 19. Entrédörren till ett frukt- och grönsakslager i Partihallarna. Arabiskan är överordnad engelska och svenska och alla texterna har samma betydelse.

Figur 18. Skylten till en palestinsk förening belägen i Partihallarna. Här syns en kombination av arabiska och svenska där svenskan är överordnad. Den arabiska texten betyder ’Föreningen palestinska huset’.

Figur 20. Skyltning invid ett bageri i området Bellevue. Arabiskan, som står i underordnad ställning, i kombineras med svenska, kurdiska och engelska. Den arabiska och kurdiska texten intill varandra betyder ’bageri’.

Figur 21. Skyltningen till en restaurang i Angered centrum. I skyltningen kombineras arabiska, somaliska, svenska och engelska. På namnskylten (längst upp i bilden) förekommer endast arabiska och somaliska och den arabiska texten är i överordnad ställning. Den arabiska texten lyder: 'restaurang Almandi' och 'mandi (en populär jemenitisk maträtt) och österländska rätter'.

TABELL 3. ARABISKA I KOMBINATION MED ANDRA SPRÅK*

Arabiska i kombination med andra språk, varav:	**199**
Svenska	182
Engelska	69
Somaliska	30
Kurdiska	22
Persiska	18
Spanska	14
Turkiska	8
Övriga språk	36
Endast arabiska med arabisk skrift	**39**
Endast persiska/kurdiska med arabisk skrift	**5**

**Tabellen visar vilka språk arabiska kombineras med, hur ofta arabiska står som ensamt språk på skylten samt vilka andra språk som skrivs med arabiskt alfabet. Tabellen visar resultat från alla undersökta områden.*

TABELL 4. OMRÅDEN DÄR ARABISKA KOMBINERAS MED ANDRA SPRÅK*				
Områden Endast/delvis arabiska	**Olskroken**	**Tynnered**	**Partihallarna (i Gamle-staden)**	**Bellevue (i Gamle-staden)**
Arabiska i kombination med andra språk, varav:	**0**	**22**	**8**	**51**
Svenska	0	21	16	44
Engelska	0	9	7	12
Somaliska	0	11	0	0
Kurdiska	0	1	0	11
Persiska	0	7	0	0
Spanska	0	0	0	0
Turkiska	0	0	1	0
Övriga språk	0	3	2	0
Endast arabiska med arabisk skrift	**0**	**1**	**4**	**17**
Endast persiska/kurdiska med arabisk skrift	**0**	**1**	**1**	**3**

*Tabellen visar vilka språk arabiska kombineras med i ett urval av de undersökta områdena, var arabiska står som ensamt språk på skylten samt vilka andra språk som skrivs med arabiskt alfabet.

3.5 Vad står det på de olika språken?

Bland de skyltar som påträffats hos de privata aktörerna är översättningen mellan de olika språken ofta väldigt ojämn, och det förekommer att helt olika information ges på de olika språken. Här finns även stor variation i den visuella hierarkin mellan de olika språken, något som kan uttryckas genom placering på skylten eller variation av typsnitt. Det språk som är att betrakta som det viktigaste språket brukar placeras överst på skylten, eller framhävas genom visuella resurser såsom färg eller typsnitt. Ofta är arabiska underordnad svenska eller engelska, men hos de privata aktörerna i områden med mycket synlig arabisk text förekommer även att arabiska är likställt med eller överordnat andra språk. Likställning med andra språk visualiseras bland aktörerna i dessa områden till exempel genom en designlösning där latinsk skrift (svenska/engelska) presenteras från vänster till höger på skylten och arabisk skrift från höger till vänster.

Figur 22. Skyltfönstret till en sötsaksbutik i Angered centrum. Här saluförs stora mängder av den levantinska och irakiska söta ostdesserten knafe. På de handskrivna gula lapparna till vänster i bild är texten enbart på arabiska. Texten som handlar om allergier (till höger på bilden) är däremot skriven enbart på svenska. Sannolikt är att de olika språkvalen där olika ämnen behandlas på olika språk riktar sig till olika läsare.

Figur 23. Skyltningen till en frisersalong i Angered centrum. Skyltningen är på arabiska, svenska och engelska. Den arabiska texten betyder 'smink', 'kreatin' och 'avskilt rum för kvinnor', medan texter på svenska och engelska innehåller delvis annan information. Genom språkval riktar man sig till olika målgrupper.

Figur 24. Skyltningen till en butik på Artillerigatan som saluför tillbehör till och service av telefon- och datorprodukter. På skylten likställs arabiska och svenska genom en designlösning där butiksnamnet *Ali* skrivs med latinsk skrift från vänster till höger och arabisk skrift från höger till vänster på de två stora gula dekalerna högst upp i bilden.

TABELL 5. SPRÅKHIERARKI PÅ SKYLTAR I ALLA UNDERSÖKTA OMRÅDEN*

	Alla undersökta områden
Antal arabiska textfynd	**243**
Inbördes språkhierarki	
Arabiska underordnat andra språk	107
Arabiska överordnat andra språk	74
Arabiska likställt andra språk	45

**Tabellen visar hur arabiska visuellt placeras i relation till andra språk på skyltar. I resultatet ingår både texter med statliga och regionala aktörer samt kommersiella verksamheter. Tabellen visar resultat från alla undersökta områden.*

TABELL 6. SPRÅKHIERARKI PÅ SKYLTAR I ETT URVAL AV DE UNDERSÖKTA OMRÅDENA*				
	Olskroken	**Tynnered**	**Partihallarna (i Gamle-staden)**	**Bellevue (i Gamle-staden)**
Antal arabiska textfynd	0	23	22	68
Inbördes språkhierarki				
Arabiska underordnat andra språk	0	4	11	31
Arabiska överordnat andra språk	0	6	8	13
Arabiska likställt andra språk	0	13	3	7

**Tabellen visar hur arabiska placeras i relation till andra språk på skyltar. Tabellen visar resultatet från både texter med statliga och regionala aktörer samt kommersiella verksamheter. Tabellen visar resultatet från ett antal av de undersökta områdena.*

Figur 25. Skylten till en snabbmatsrestaurang på Artillerigatan. Här står det arabiska namnet 'Tusen och en natt' i överordnad position i relation till det svenska.

3.6 Ämnen som behandlas i texterna

Det är alltså framförallt inom små kommersiella verksamheter de arabiska texterna återfinns. Vilka ämnen, ord och begrepp som förekommer i dessa texter varierar. Ofta är det direkt information riktad till besökaren: åt vilket håll dörren öppnas, att det är förbjudet att röka eller att besökare uppmanas att hålla avstånd. Ofta innehåller texterna reklam för verksamheten. Det kan vara restaurangmenyer, vilka tjänster som tillhandahålls, vilka varor som saluförs osv. Vanligt förekommande ämnen är mat, kläder, skönhetsprodukter, uppmaningar och varningstexter (framförallt hos grossistföretagen), transport, kapitalöverföring, elektronik, teknik, ekonomi, kulturella referenser och utbildning. Det allra vanligaste ämnet som förekommer i dessa texter är dock relaterade till matvaror och restaurangverksamhet.

Figur 26. En matvagn i Bellevue där olika typer av snabbmat, bl.a. falafel, kebab och kyckling, saluförs på arabiska, svenska och engelska.

Figur 27. Skylten till en kombinerad resebyrå och valutaväxlingskontor, där det arabiska ordet för valutaväxling står tillsammans med flera andra språk.

Figur 28. Skylten till en kulturförening. Översatt betyder namnet 'Porten till värmen/ kvarteret', en referens till en känd arabisk tv-serie.

Religion är ett annat av de ämnen som förekommer flitigt i de arabiska texterna. Det förekommer dock endast i området Bellevue, en del av Gamlestaden. Området Bellevue präglas av ett flertal moskéer och verksamheter som kopplas till dessa. Den typ av religiösa texter som påträffas i detta område, både hos verksamheter med och utan direkt religiös koppling, är främst koranverser som *Surat al Fatiha* (öppningssuran) och klassiska religiösa fraser ursprungligen från koranen. Vanligast förekommande är den så kallade *Basmalan* (inledning av koransuror) och som vardagligt uttryck i ungefärlig översättning lyder 'i guds, den barmhärtiges och nåderikes namn', *Allahu akbar* som är en religiös fras men även används i vardagliga sammanhang och i ungefärlig översättning lyder 'gud är störst' samt *La illehu illa allah mhammad rasul allah* som är den muslimska trosbekännelsen, i ungefärlig översättning 'det finns ingen gud utom Allah, Muhammad är Allahs budbärare'.

I övriga områden med hög närvaro av arabiska texter förekom inga religiösa referenser, förutom den mycket vanliga kosthållningsmärkningen *halal* och vid några enstaka tillfällen fraser som *Basmalan* och *Allahu akbar*. Dessa är alltså ursprungligen religiösa fraser som används även i vardagliga sammanhang och förekommer i texter utanför Bellevue i icke-religiösa kontexter.

Figur 30. Den muslimska religiösa föreningen Sunni Centrets bokhandel i Bellevue har arabisk text i namnskylten där verksamhetsnamnet översatts 'Moskéns bokhandel'. Två mindre religiösa texter syns på dekaler i fönstret, bl.a. den muslimska trosbekännelsen.

Figur 29. Bilden visar en stor permanent skylt till en muslimsk religiös förening i Bellevue. Namnet står överst med arabisk skrift och under översatt till svenska.

Figur 31. Surat al Fatiha (öppningssuran) på vävd matta i skyltfönster till matt- och inredningsbutik i Bellevue.

Figur 32. Flera mindre klistermärken med religiöst innehåll i skyltfönster till somaliskägd klädbutik i Bellevue. Bl.a. syns en basmala i grön text och namnet Allah inramat i ett hjärta.

Figur 34. En sirlig basmala i skyltfönster till köttaffär som saluför halalslaktat kött på Friskväderstorget i Biskopsgården på Hisingen.

Figur 33. *Halal* skrivet med arabisk skrift överst och latinsk skrift underst i skyltning för livsmedelsbutik i Tynnered.

TABELL 7. DE VANLIGASTE ÄMNENA SOM BEHANDLAS I DE ARABISKA TEXTERNA	
Ämnen som förekommer på skyltar till kommersiella verksamheter	
Mat	86
Heminredning	14
Resor/transport	14
Kapitalöverföring	6
Övriga varor och tjänster *	27
Totalt	**148**
Ämnen som förekommer på texter som innehåller samhällsinformation	
Covid-19	31
Våld i nära relationer	10
Läsfrämjande	5
Övrig samhällsinformation	8
Religion	24
Besöksinformation **	17
Totalt	**54**

** främst elektronik, telefoni, diverse reparationer*
*** info och förbud (ej covid-19-relaterat)*

3.7 Språkliga kontaktzoner

I områden med många arabiska texter är det också vanligare med förekomst av arabiska ord skrivna med latinska skrift. Många av dessa är namn på arabiska maträtter och matrelaterade ord såsom *halal* och *knafe* 'en söt ostdessert'. Det förekommer också andra enskilda ord, såsom *Alshaam* 'Levanten' och *dahab* 'guld', samt vid ett fåtal tillfällen hela sammansatta fraser på arabiska med latinsk skrift. Här förekommer också många arabiska personnamn skrivna med latinsk skrift. Detta kan möjligen betraktas som ett uttryck för språklig transfer eller hybridisering av arabiskan i en svensk kontext. Möjligen kan även dessa arabiska ord skrivna med latinska bokstäver kopplas till kommersiella intressen, där avsändaren även riktar sig till en icke arabiskläsande målgrupp. I dessa områden är det vanligt att de arabiska texterna förekommer tillsammans med semiotiska resurser såsom illustrationer. Även detta beror sannolikt på att arabiskan här förekommer i kommersiella sammanhang, som generellt är mer bildrik än många andra skyltgenrer.

Figur 35. *Halal-halal*, med designlösningen latinsk skrift från vänster till höger och arabisk skrift från höger till vänster i skyltning till kurdisk restaurang i Bellevue. *Halal* skrivet med arabisk skrift kan här även tolkas som kurdiska eftersom det skrivs likadant på både kurdiska och arabiska och bägge språken förekommer i restaurangens övriga skyltning.

Figur 36. Beteckningar för främst arabiska maträtter med latinsk skrift i skyltning till en snabbmatsrestaurang på Artillerigatan.

Figur 38. Arabiska mansnamnet *Moussa* med latinsk skrift, sammansatt med svenskt genetiv-s, bildar verksamhetsnamnet *Moussas*. Från namnskylt till matvarubutik i Bellevue.

Figur 37. Namnet *Yamall alsham* (en känd syrisk sång) betyder ungefär ´Levantens skönhet´. Arabisk skrift finns överst och samma betydelse med latinsk skrift står under, från snabbmatsrestaurang på Artillerigatan.

3.8 Arabiska som statusmarkör

Arabiska har i dessa områden ibland en statushöjande funktion. Det handlar framförallt om religiösa verksamheter där arabiska används i egenskap av det stora språket inom islam. Ett annat exempel är en thaimatsrestaurang i Gamlestaden där *halal* står skrivet med arabisk skrift i skyltfönstret. Detta beror sannolikt på att restaurangen har muslimsk, snarare än en arabisk, koppling. Ibland tycks avsändaren inte ha någon koppling till vare sig den arabiska eller muslimska gemenskapen. På skylten till en loppmarknad som drivs av en svensktalande man står *ahlan wa sahlan* 'välkommen' med arabiska bokstäver att läsa. Marknaden vänder sig åtminstone delvis till de arabisktalande personer som rör sig i området. Många personer som lever eller har verksamheter i området har ett annat förstaspråk än arabiska, men använder arabiska som lingua franca. Det är också möjligt att arabiskan, som har hög status inom många minoritetsgrupper, ger ett positivt intryck och är gångbar i kommersiella sammanhang.

Figur 39. Svenska överst och arabiska under används som lingua franca i text med betydelse 'kvinnoingång till moské'. Denna moské i Bellevue har besökare med olika språklig bakgrund.

Figur 41. *Ahlan wa sahlan* med betydelsen 'välkommen' står skrivet på arabiska högst upp till vänster i namnskylt till svenskägd innemarknad i Bellevue.

Figur 40. *Halal* med arabisk skrift i skyltning till thaimatsrestaurang på Artillerigatan.

3.9 Grad av permanenthet

I områden med större andel arabiska textfynd förekommer arabiska på underlag med olika grad av permanenthet. Här finns många skyltar av mer påkostade och permanenta slag. Exempel är neonupplysta skyltar i hårdplast eller metall fästa direkt på fasaden. I områden med färre antal arabiska texter är det istället vanligare att texterna endast förekommer på upptejpade pappersark. Detta beror sannolikt på att de är mer tillfälliga och fyller ett syfte under en avgränsad period, till exempel i samband med en hälsoinriktad informationskampanj. I dessa områden är endast svenskan permanent, såsom påtalats av Bylin & Spetz (2019). I områden med högre antal arabiska texter kan man däremot säga att arabiskan kommit att bli en del av den fasta inredningen.

Figur 42. Arabisk text förekommer på stor upplyst permanent skylt i metall fäst direkt på fasaden ovan affären Presentkungen i Partihallarna. Betydelsen av den arabiska texten till höger på skylten motsvarar ungefär den svenska texten till vänster. Arabiska förekommer här även på mindre permanenta dekaler i skyltfönstren under.

Figur 44. Arabisk text förekommer i provisoriskt upptejpad informationskampanj från arbetsförmedlingen på Kortedala torg. Betydelsen av den arabiska texten nertill motsvarar ungefär den svenska och engelska texten ovan.

Figur 43. Arabisk text förekommer på permanent neonupplyst skylt på taket till Almashi grill nära Nylöse kyrka i Gamlestaden. Betydelsen av den arabiska texten på namnskylten är ungefärligt ’på vägen’/’i farten’.

Figur 45. Arabisk text förekommer i provisoriskt upptejpad hälsoinriktad informationskampanj i Tynnered. Betydelsen av den arabiska texten till höger motsvarar ungefär den engelska texten till vänster.

4

Diskussion

Studien visar att arabiskan förekommer på vissa platser i staden men i princip helt saknas på andra. Det finns tydliga mönster i arabiskans representation både vad gäller områden, delar inom områdena och verksamhetstyper, och studien visar att arabiskan dels förekommer på vissa ofta väl avgränsade platser, dels i vissa speciella funktioner.

Det finns en tydlig skillnad i hur arabiska används i de olika områdena. I de områden där det finns många arabiska texter finns också stor variation vad gäller vilken typ av texter arabiska förekommer i. Det kan handla om att arabiska förekommer på många olika typer av skyltar kopplade till olika typer av verksamheter, i olika sorters reklam samt i olika typer av informativa och uppmanande texter. Här ser vi även exempel på hur arabiska används inom flera olika genrer. Framförallt inom kommersiella verksamheter uppvisar användningen av arabiska en större bredd vad gäller vilka ämnen som behandlas: den gastronomiska sfären, övriga kommersiella skyltar och allmänt hållna informationstexter. Dessa arabiska textfynd kan, till skillnad från de texter där avsändarna är samhällsaktörer, beskrivas som *situated semiotics* (Scollon & Scollon 2003), det vill säga texter som är situations- och kontextbundna och direkt kopplade till det område vari de förekommer och dess invånare.

I de områden som rymmer få arabiska texter förekommer arabiskan inom färre verksamhetstyper, ofta inom en enda genre. Här möter man arabiskan framförallt i texter som behandlar olika typer av samhällsinformation såsom informerande texter på vårdcentraler, och texterna ingår ofta i en tillfällig informationskampanj. Dessa texter och de språk arabiskan förekommer tillsammans med är ofta inte kopplade till området och dess invånare, utan kan med Scollon & Scollons (2003) ord betecknas som *decontextualised*.

Textunderlagen (de material på vilka texterna står) i de olika områdena har olika permanenthetsgrad. Hos de samhälleliga aktörerna är texterna i regel alltid skrivna på papper vilket förstärker deras tillfällighet, eftersom de oftast ingår i en mer eller mindre tillfällig kampanj. Hos de kommersiella aktörerna är textunderlagen ofta mer permanenta; skyltarna är mer påkostade och gjorda av plåt eller plast, i flera fall med neonslingor. I områdena Gamlestaden och Angered är arabiskan idag en del av den fasta inredningen.

En hel del texter i de undersökta områdena är enspråkiga (vad som i dessa sammanhang brukar kallas *monophonic signs* (Backhaus 2006, 2007)), ofta på arabiska. De flesta texter i materialet är dock flerspråkiga, men denna flerspråkighet kan se ut på olika sätt. Ibland står det precis samma sak på de olika språken, vad som brukar kallas *homophonic signs*, (Backhaus 2006, 2007). Detta förekommer framförallt i de texter som återfinns på till exempel vårdcentraler. I andra texter blandas flera språk och ibland har texterna på de olika språken olika funktioner, och de respektive språken ger olika information till olika läsare beroende på vilket språk man behärskar, så kallade *polyphonic signs* (Backhaus 2006, 2007). Denna texttyp förekommer framförallt hos de kommersiella aktörerna.

Ibland tycks alltså de olika språken på de flerspråk-

kiga skyltarna rikta olika budskap till olika läsare. Ibland är det som utomstående observatör svårt att förstå principen bakom vad som översatts och inte. I områden med fler arabiska texter är denna typ av översättningar vanliga. Här saknas nästan helt så kallade *homophonic signs*. En möjlig förklaring kan vara att dessa områden generellt är mer textrika eftersom fler flerspråkiga aktörer är verksamma vilket ger utrymme för fler olika principer bakom översättningarna. Här förekommer fler språkliga kontaktzoner, det vill säga texter där olika skriftsystem och språk möts, och i dessa texter blir de olika språken inte lika tydligt definierade som på enspråkiga skyltar, eftersom många olika resurser används och gränserna mellan olika språk närmast luckras upp. Här blandas arabisk skrift med till exempel svenska, engelska och arabiska med latinsk skrift. Hos de kommersiella aktörerna förekommer arabiska aldrig med identiska översättningar på det sätt som återfinns i informationskampanjer hos samhällsaktörerna.

Gamlestaden är ett av de undersökta områdena med högst andel arabiska texter. Det är också det mest texttunga området av de undersökta. Gamlestaden är ett område som både historiskt och idag präglats av språklig mångfald (Järlehed et al. 2018:45). Samtidigt är det ett område som genomgår en gentrifieringsprocess och fördelningen av texter och språk kan sägas representera Göteborg i stort: i vissa områden saknas arabiska texter helt, i andra, ofta tydligt avgränsade områden som domineras av små kommersiella verksamheter påträffas de flesta arabiska texterna. Ett sådant exempel är Partihallarna som härbärgerar ett stort antal grossistföretag. Här påträffas förutom arabiska bland annat urdu, hindi, dari och persiska men arabiska fungerar som lingua franca. Arabiska är också ett språk som har hög status bland många invandrade grupper och sannolikt en starkt symbolisk funktion vid sidan av den informativa. Vidare visar den höga andelen arabiska texter bland små kommersiella verksamheter att göteborgare med arabiska som modersmål ofta hänvisas att försörja sig på små enmansföretag och arabiskan är endast en del i den fasta inredningen inom den privata företagsvärlden inom vissa begränsade områden.

Referenser

Aharon, Anna, 2021. *Arabiska i Göteborgs språkliga landskap.* Kandidatuppsats vid institutionen för språk och litteraturer: Göteborgs universitet. http://hdl.handle.net/2077/69505

Backhaus, Peter, 2006: Multilingualism in Tokyo. A look into the linguistic landscape. *International journal of multilingualism* 3:1. S. 52–66.

Backhaus, Peter, 2007. *Linguistic Landscapes. A comparative study of urban multilingualism in Tokyo.* Clevedon: Multilingual Matters Ltd.

Shohamy, Elana Goldberg, Ben Rafael, Eliezer & Barni, Monica (red.), 2010. *Linguistic landscape in the city.* Bristol, UK: Multilingual Matters.

Bylin, Maria & Spetz, Jennie, 2019. Svenskan är den fasta inredningen: Språklig representation i det offentliga rummet. *Rapporter från Språkrådet 11.* Institutet för språk och folkminnen. urn:nbn:se:sprakochfolkminnen:diva

Jaworski, Adam & Thurlow, Crispin, 2010: Introducing semiotic landscapes. *Semiotic landscapes. Language, image, space.* Ed. by Adam Jaworski & Crispin Thurlow. London. S. 1–40.

Järlehed, Johan, Lykke Nielsen, Helle & Rosendal, Tove, 2018. Language, food and gentrification: signs of socioeconomic mobility in two Gothenburg neighbourhoods. *Multilingual Margins*, 5(1). S. 41–65.

Landry, Rodrigue & Bourhis, Richard Y., 1997. Linguistic Landscape and Ethnolinguistic vitality: An empirical study. *Journal of Language and Social Psychology* 16. S. 23–49.

Parkvall, Mikael, 2019. *Den nya mångfalden.* Stockholm: Riksbankens jubileumsfond

Pratt, Mary Louise, 1991. Arts of the Contact Zone. *Profession*, 33–40. http://www.jstor.org/stable/25595469

Scollon, Ronald & Scollon, Suzanne B. K., 2003. *Discourses in place: language in the material world.* London: Routledge

Statistiska centralbyrån, 2021:1. *Utvalda födelseländer 2019 per SDN i Göteborg: folkbokförd befolkning efter utvalda födelseländer & folkbokförd befolkning efter förälders födelseland.* Opublicerade data, dokument framtaget på beställning från SCB Statistik SCB

Arabiska i Göteborgs språkliga landskap

Arabiska är i dag det näst största språket i Sverige, efter svenskan. I den här rapporten undersöks arabiskan i sex områden i Göteborg. Här diskuteras frågor som var arabiskan används (i vilka områden och i vilka verksamheter), vilken funktion arabiskan har (symbolisk eller informativ), vem den tänkta mottagaren är och vilka språk arabiskan kombineras med på skyltar och i texter.

Institutet för språk och folkminnen (Isof) har regeringens uppdrag att följa utveck-lingen av språksituationen i Sverige och denna rapport är en del av detta uppdrag. Den är även en del av forskningsprojektet *Språkets roll i segregations- och gentrifieringsprocesser: Språkliga landskap i Göteborg,* som är ett samverkansprojekt mellan Isof och Göteborgs universitet. Den här undersökningen är begränsad till Göteborg, men resultatet kan betraktas som representativt för andra större svenska städer. Undersökningen och rapporten har gjorts vid Isofs avdelning för arkiv och forskning i Göteborg.

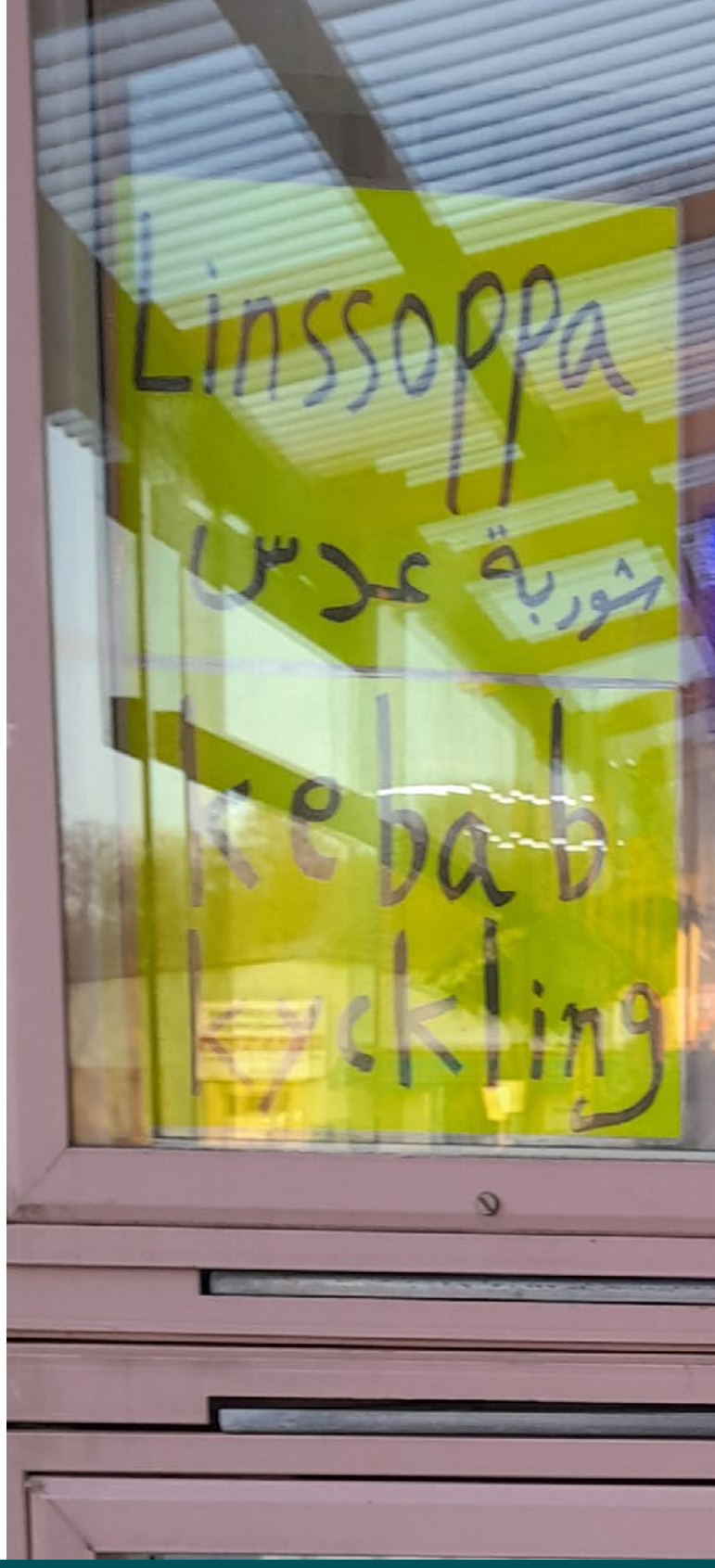

Institutet för språk och folkminnen

ISBN: 978-91-86959-88-3